

Нагорна Катерина,

студентка навчальної групи ЮД-541
юридичного факультету

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач
кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Орел Юрій Вікторович,

кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Об'єкт злочину є обов'язковим елементом складу будь-якого кримінально протиправного і суспільно небезпечного діяння. Ця категорія кримінального права є детально та глибоко розробленою в юридичній науці, проте, незважаючи на це, об'єкт злочину викликає багато дискусійних питань. Зокрема, питання, пов'язані з його визначенням, з обміркуванням, що саме є об'єктом злочину – суспільні відносини чи інші складові, є одними з найбільш проблемних у науці кримінального права [1, с. 89]. У цьому контексті актуалізується дослідження питань, пов'язаних з визначенням об'єкту злочину.

У кримінальному праві об'єктом злочину називають те, на що посягає злочин і завдає шкоди (чи створює загрозу її заподіяння). Вчення про нього є однією із найважливіших складових кримінально-правової доктрини. Значення об'єкта злочину важко переоцінити. Зазначений елемент складу злочину дозволяє, зокрема, усвідомити соціально-політичну і правову сутність злочину, саме об'єкт злочину є критерієм побудови системи Особливої частини кримінального закону та забезпечує розмежування злочинів; він має вагомим значення для кримінально-правової кваліфікації діянь особи. Звідси важливим є розуміння об'єкта злочину для правильної кваліфікації того чи іншого злочину. [1, с. 89].

Перш за все, слід розпочати з того, в теорії кримінального права існує багато концепцій щодо об'єкта злочину. Так, найпоширенішою в теорії кримінального права є позиція вчених, які вважають, що об'єктом злочину є охоронювані кримінальним законом суспільні відносини [1, с. 90; 2]. Однак в кримінальній науці обґрунтовується й інша точка зору, згідно з якою вищевказана концепція не цілком відповідає сучасним поглядам щодо оцінки соціальних цінностей. Так, на думку вчених, такий підхід до цієї проблематики дещо недооцінює значення людини у сфері соціального життя,

яка визнана Конституцією України найвищою соціальною цінністю, а її права, свободи та їх гарантії мають визначати зміст і спрямування діяльності держави. Відтак вони стверджують, що об'єктом злочину, який найповніше, порівнюючи з іншими елементами складу злочину, відображає характер суспільної небезпечності вчиненого діяння, слід визнавати не якісь абстрактні суспільні відносини, а конкретні людські та суспільні цінності, як то відповідно життя, здоров'я, свобода людини тощо [3, с. 123-124].

В цілому можна погодитися з цією пропозицією, але слід зауважити, що, права, свободи, інтереси та обов'язки людини є одними із головних ціннісних орієнтирів суспільного розвитку, вони впливають на характер держави, стають обмеженням її всевладдя. Отже, об'єктом злочину мають визнаватися не абстрактні суспільні відносини, а конкретні права, свободи, інтереси та обов'язки людини.

Після закріплення в Конституції України нових орієнтирів нашої держави і соціальних цінностей, у науці кримінального права настає деяке просвітлення в думках юристів щодо сутності об'єкта злочину [4, с. 97].

Так, В. М. Трубников визначає об'єкт злочину як охоронювані кримінальним законом права, свободи, законні інтереси та обов'язки людини і громадянина, на які здійснює замах особа, яка вчиняє злочин, і яким внаслідок вчинення злочинного діяння заподіюється або може бути заподіяна істотна шкода. Таке розуміння об'єкта злочину, на думку вченого, дозволить повною мірою втілити у життя нові ідеї та принципи, на яких повинна будуватися правова держава та громадянське суспільство – служіння держави інтересам людини через першочергове забезпечення прав та свобод. [5, с. 513–525].

На підтвердження цього слід також нагадати про положення ст. 1 Кримінального кодексу України (далі – КК України), відповідно до якої КК України, зокрема, має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина [6]. Отже, при вчиненні будь-якого злочину, шкода завдається саме правам та свободам людини. Підтвердженням цьому також є наявність у КК України Розділу V Особливої частини «Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина», з назви якого витікає правильність цього твердження.

Таким чином, кримінально-правовий аналіз об'єкту злочину дозволяє погодитись з думкою науковців, які об'єкт злочину визначають як охоронювані кримінальним законом права, свободи, законні інтереси та обов'язки людини, на які посягає особа, яка скоює злочин, та яким в результаті скоєння злочинного діяння причиняється або може бути причинена суттєва шкода. Слід також додати, що правильне встановлення об'єкта злочинного посягання сприяє з'ясуванню кваліфікації злочину, характеру та ступеня його суспільної небезпечності.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Київ – Харків: Юрінком Інтер – Право, 2001. – 416 с.
2. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навч. посібник. – Харків: Укр. юрид. акад., 1994. – 76 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студентів юрид.вузів і факультетів./ Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 512 с.
4. Вітко О. Ю. Поняття об'єкта злочину / О. Ю. Вітко // Юридична наука. – 2012. – № 2. – С. 95-100.
5. Трубников В. М. Универсальное понятие объекта преступления / В. М. Трубников // Реализация конституционных принципов в законодательстве на современном этапе : материалы VII Международной научно-практической конференции, посвященной памяти академика В. Н. Кудрявцева (г. Белгород, 4–5 октября 2013 г.). – Белгород, 2013. – С. 513–525.
6. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

Прокопишин Євген, слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Шалгунова Світлана Аполлінаріївна,
кандидат юридичних наук, доцент

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ КРАДІЖОК

При розгляді жертви крадіжок, як й інших злочинів проти власності, необхідно знайти відповідь на таке питання, як: в якому аспекті розглядати жертву злочину та її віктимну поведінку. При вивченні жертви корисливого злочину необхідно визначити, до якої класифікаційної групи вона відноситься, в залежності від способу викрадення. Л.В. Франк вказував на наявність такої проблеми, як «згода потерпілого», що потребує окремого вивчення [1].

Будь-яка цивілізована держава при вирішенні проблем, що виникають в житті її суспільства (економічних, політичних, культурних, ідеологічних та ін.), намагається створити та підтримувати відповідний механізм соціально-типового захисту пересічного громадянина, у тому числі й створення дієвої системи захисту та допомоги жертвам злочину. Все це безпосередньо пов'язано з формуванням правозахисного руху, який спрямований на захист жертви злочину. На жаль, в наші країни такий механізм не сформований.